

ШТО КАРЫСНА
ВЕДАЦЬ
ДОНАРАМ

6

ЯК ДАБІЦЦА
ДОБРАГА УРАДЖАЮ
КЛУБНІЦ?

8

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

9
ЧЭРВЕНА
2021 г.
СЕРАДА
№ 107 (29476)

ЗВЯЗДА

**«Без прасунутых
тэхналогій
немагчыма
стварыць сучасную зброю»**

Пра работу ваенна-прамысловага комплексу Прэзідэнт Беларусі далажылі віцэ-прэм'ер Юрыя Назару і старшыня Дзяржмаапрама Дзмітрый Пантус.

У пачатку сустрэчы Прэзідэнт падкрэсліў значнасць ваенна-прамысловага комплексу для Беларусі.

«З прычыны абставінаў, што складваюцца (а яны заўсёды ў нас былі няпростыя, вы гэта ведаеце), вельмі востра стаіць пытанне забеспячэння нашых Узброеных Сіл (не толькі арміі, усё Узброеных Сіл) сучасным узбраеннем — тымі відамі узбраення, якое неабходна славом структурам», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Як прыклад, ён дадаў: «унутраным войскам неабходна спецыфічная зброя, а арміі больш шырокага спектру узбраення».

Кіраўнік краіны падкрэсліў, што ведамству ставіліся канкрэтныя задачы, і яго цікавіць, як яны выконваюцца. «Канешне, **ВПК — гэта значны ўнёсак у эканоміку краіны. А самае галоўнае — гэта самая высокатэхналагічная вытворчасць, якая супастаўляе толькі з касмічнымі і атамнымі тэхналогіямі.** Без сучасных, прасунутых тэхналогій немагчыма стварыць сучасную зброю», — канстатаваў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы працігнуў, што зараз для Беларусі няпросты час: многія пагражаюць санкцыямі, але Дзяржмаапрам і не мае разгалінаваных сувязяў з краінамі, што іх уводзяць.

«Мы не маем моцна звязаных і ўзаемазалежных кантактаў з Амерыкай, Еўрасаюзам. Зразумела, што з тымі, з кім мы супрацоўнічаем у галіне стварэння узбраення (Расія, Кітайская Народная Рэспубліка, Турцыя і іншыя), у нас добрыя адносіны. Будзем спадзявацца, што гэтыя санкцыйныя пагрозы не значна ўплываюць на ваенна-прамысловы комплекс нашай краіны», — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Па яго словах, вельмі важныя фінансавыя эканамічныя паказчыкі вытворчасці. «Што мы чакаем, зыходзячы з пражытых паўгода? Што будзе ў канцы года? Якое узбраенне мы створым? Які сабекошт і страты на гэтым узбраенні? Якім будзе экспарт узбраення? Гэта таксама мы не хаваем — прадаём зброю. Магчыма, не так шырока, як іншыя», — пералічыў пытанні да прысутных на сустрэчы Прэзідэнт.

СТАР. 2

Парламенцкі дзёнік

Разам у абароне суверэнітэту і бяспекі

Для Беларусі Кітай з'яўляецца блізім сябрам і партнёрам, мы прытрымліваемся падобных поглядаў па ключавых міжнародных праблемах, з агульных пазіцый выступаем за фарміраванне справядлівага парадку, паміж краінамі складзены высокі ўзровень палітычнага доверу, напраўлены пазітыўны вопыт узаемадзеяння на ўсё узроўнях, завітаў старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Наталія КАЧАНОВА падчас відавэнняў са старшынёй Пастаяннай камітэты Усеагульнага сходу народніх прадстаўнікоў Лі ЧЖАНЬШУ. З Беларускага боку ў сустрэчы таксама ўзяў ўдзел старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Уладзімір АНДРОЙЧАНКА.

Наталія КАЧАНОВА: «БЕЛАРУСЬ МНОГАМУ ВУЧЫЦЦА Ў КІТАЙ»

— Беларусь даражыць і ганарыцца сваімі адносінамі з вялікім Кітаем, якія дасягнулі ўзроўню стратэгічных дзякуючы сяброўству Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнка і Старшыні Кітайскай Народнай Рэспублікі Сі Чжэньпіна, рэгулярнаму абмену візітамі. Вельмі хваляецца б, каб нашы лідары сустракаліся часцей. Мы разумеем: нішто не замяніць асабістыя сустрэчы. І ўпэўнены, што, як толькі выпадзе магчымасць, яны сустрэцца як добрыя сябры і галоўныя ідэалогі ў развіцці адносін нашых краін, — адзначыла Наталія Качанова.

Яна падкрэсліла, што Беларусь многаму вучыцца ў Кітая, аўтарытэт і ўплыў якой на міжнароднай арэне імкліва растуць. Краіны сумесна разгучаюць на ўсё рышкі і вышкі, разнааба-раняюць суверэнітэт, бяспеку і інтарэсы развіцця.

СТАР. 2

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Эрдаган пабярыць справіца са спізю, якая пакрыла Мармуровае мора

Прэзідэнт Турцыі Раджэп Тайп Эрдаган пабярыць ачышчэнне узбярэжжы Стамбула ад спізю, што пакрыла Мармуровае мора. Які нагадала «Би-би-си», густы тэнь, які пакрыў паверхню вады, пагражае маршам насельніцтва і перашкаджае рыбамі. Эксперты лічаць, што прычынай з'яўлення і распаўсюджвання расліннай спізю з'яўляецца змяненне клімату і забруджванне вады. Густая маса шара зільнага коперу з'яўляецца натуральным чынам, які фіталактон бяскаротна разрастаецца. Эрдаган заявіў, што прычынай надзвычайнага здарэння стаў зліў нечыстых каналізацыйных вады ў мора, а таксама падцягненне. Турцыі лідар заклікаў правесці расследаванне абставін таго, што адбылося. Гэтым зоймцаца ўрадавая камісія з 300 чалавек. «Баюся, калі гэта распаўсюдзіцца ў Чорнае мора, праблема будзе гіганцкай. Трэба неадкладна прыняць меры», — сказаў Эрдаган. Упершыню «марская спізь» калі берагоў Турцыі выявілі ў 2007 годзе, але таксама субстанцыя заўважалі і ў Эгейскай моры калі берагоў Грэцыі. Ціперашняе з'яўленне спізю ў Мармуровым моры, якое злучае Эгейскае з Чорным, стала найбуйнейшым у гісторыі.

Французскія ўлады штрафавалі Google на 220 млн еўра

Французскія антymanалёжныя рэгулятары абавязалі кампанію Google выплаціць штраф у памеры 220 мільянаў еўра за злоўжыванне маналёпным становішчам у сферы інтэрнэт-рэкламы. Павесіць супраць IT-гіганта

Сувесны праект «Звезда» Міністэрства па надзвычайных сітуацыях

З надыходам вялікіх канікулаў зводзіць навін часта стракаціць надзвычайнымі здарэннямі, у якія, на жаль, трапляюць дзеці. Чаму так складаецца, што большасць трагедый адбываецца менавіта летам? Аднак ідэя, якая арганізаваць волонцкіх са сваіх нашчадкаў: адпраўляюць іх у лагеры адпачынку, аздаюць у надзвычайны рух зладу і бацьку, беручы волюць самі. Аднак не ва ўсіх ёсць такія магчымасці...

СТАР. 3

КАНІКУЛЫ БЕЗ НЕПРЫЕМНАСЦЯЎ

Як не дапусціць трагедыі і на што звяртаць увагу бацькам падчас летняга адпачынку дзяцей

МАЛАЯ РАДЗІМА ЗАХАВАЛЬНІКІ БАЛОТ

Як у адным з самых адаленых раёнаў краіны ратуюць вёскі ад запусцення

«Мне шкада было башкоўскага дома, вёскі, адкуль па-ступова з'язджалі людзі. І я задала сабе пытанне, што я магу зрабіць для свайго Бяцкаўшчыны? — дзеліцца гаспадыня сядзібы «Мацейкава сяліба» Галіна Паўлюская. Вось з такіх запаненных жыхароў і пачалася Паўлюская. Яшчэ дзесяць гадоў таму актыўна расправаляў праграму ўстойлівага развіцця мясцовай тэрыторыі, прычым адны з першых у Беларусі звярнулі ўвагу на агракультурызм як сродак, які дазволіць зберагчы вёскі ад запусцення. Сёння на Мёршчыне больш за 40 сядзіб. Да гаспадароў дамкоў на вёсцы далучаюцца новыя людзі са сваімі ідэямі, ведамі і ўменнямі. На баззе той жа «Мацейкава сялібы» ўжо некалькі гадоў ладзіцца школы рамястваў, падчас якіх госці спадзяюцца розныя секрэты вясковскага жыцця, працуюць з саломкай, выцінаюць, вучацца вяліць лімец і т.д. Да нас прыходзіць цікавыя асобы, прыклад стараніва Бабул, які ўмее праці. Яна сядзіцца за калатрон і распавядае, як жыла раней. Вы і бацьчы, як гарыць вочкі ў дзяцей, якія яе слухаюць! Яны праўдуваць тое мінулае з сучаснасцю. Такія сустрэчы вельмі карысныя, яны працуюць на патрыстызм, на развіццё асобы, фарміраванне ўнутранага стрыжня», — дзеліцца Галіна Паўлюская.

СТАР. 3

«Без прасунутых тэхналогій немагчыма стварыць сучасную зброю»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Хвалюе кіраўніка краіны і вытворчасць стралковай зброі. Ён патлумачыў, што лаяваў у аснове яго рашэння на вытворчасць іспанскай віды такога узбраення.

«Мы не збіраемся кагосьці перамацаць, наўраць ці гэта абдуцься. Мы павінны нанесці непрымальную шкоду супрацьніку і павінны абараніць самі сябе і свае семі». Без стралковай зброі, сваёй стралковай зброі, калі, не дай Бог, якісьці канфлікт, вайна, кожная сім'я, тэрытарыяльныя органы павінны быць узброены ўсім комплексам стралковай зброі. Тады вораг і праціўнік будзе разумець, што з намі лепш не зважвацца. **«Кожная сім'я, кожны дарослы і нават падлетак будзе абараняць сваю зямлю, свой дом і сваю сім'ю».** — сьвярдэжжа Прэзідэнт.

Інашэй, што, магчыма, тэрытарыяльныя органы асацыяцыі стралковай зброі і часткова гранатчыкамі. «Мы павінны мінімум абараніць сваю зямлю, што там ужо жамка кожнаму здарыцца, і спадзявацца на замарожка дзяржаў, які прывязе зброю, не варта. Неабходна мець сваё. Тым больш блізка мы краіны, з якімі мы распрацоўваем, ствараем зброю, Расія, не супраць, каб мы па іх тэхналогіях разгортавалі тую вытворчасць», — дадаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік аўто ў гэтым справі з перспектывай відав узбраення: напрыклад, як ідзе распрацоўка ракетнай сістэмы «Паланэз»?

Кіраўнік краіны запэўніў пра падрыхтоўку да міжнароднай выставкі Мілех, якая пройдзе 23—26 чэрвеня ў Мінску; што там прадставіць, як будзем выглядаць, што прыдзе з гэсцэй у пандэміяны час?

КАМЕНТАРЫЙ У ТЭМУ

Пі словах **Дзмітрыя ПАНУСА**, старшыні **Дзяржаўнага ваенна-вытворчага камітэта**, работа вядзецца ў асаблівых абставінах — санкцыях Еўрасаюза. Чатыры падпрямствы ведаства афіцыйна ўваходзяць у пакет санкцый, але істэрныча ўсе падпрямствы абаронага сектара эканамічна знаходзіліся пад шчыткам.

«У кіраўніка краіны абмяркоўвалася пытанне пра работу падпрямстваў у абаронага сектара эканамічна ў умовах цяжкай калектыўнага Захаду, Аднаму, што робіць усе падпрямствы ВПК стабільнай і неікіх крытычных пытаньняў у нас не ўзнікну», — сказаў **Дзмітрый Панус**.

Больш за тое, дзякуючы санкцыям дадаткова праведзена работа па імпартазамінічэнні, распрацавана і дзейнічае адпаведная праграма на тры гады.

«Толькі па 2021 годзе плануем замочыць 37 мільянаў долараў ЗША, а ў 2022 годзе плануем павялічыць гэтую суму да 77 мільянаў», — аказаў увагу старшыня **Дзяржкамвонвентрама**.

Сярод перспектывных праектаў сумарна вылучыў першы пойнасоў аічныхы бронетранспарцёр Мінскага завода колавых цягачоў, які прадставіць на міжнароднай выставцы.

Асаблівае пытанне да **Дзмітрыя ПАНУСА** — работа над стралковай зброй. «У выкананне даручэння кіраўніка краіны па вытворчасці ў Рэспубліцы Беларусь стралковай зброі і боепрыпасу да яе мы стварылі на тэрыторыі Аршанскага раёгана навукова-вытворчы кластар «Вусце», і сёння там пачаў выхад, да яму мы вырабляем, мадэрнізуем гэтую тыпу стралковай зброі. Частка гэтых відаў ужо стаіць на узбраенні Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, асаюна сэрыйнай вытворчасць трох тыпаў патраўноў», — паведамаў кіраўнік камітэта.

Вытускае ведаства да Х Міжнароднай выставкі Мілех, што пройдзе на Мінску-Арэна. Там сваю працу паказваюць 42 арганізацыі абаронага сектара эканамічна, 22 падпрямствы з Расійскай Федэрацыі. Свой уздел у выставцы падвержэла 31 дэлегацыя з 15 раёганаў.

«На выставцы будзе прадстаўлена больш за 300 прыкладнаў найноўшых відў ВВСТ толькі ад Рэспублікі Беларусь, 77 з іх — упершыню, 88 — новыя мадэрнізаваныя прыклады. Таксама вельмі сур'ёзнае экспазіцыю будзе рыхтаваць Расійская Федэрацыя», — падкрэсліў **Дзмітрый Панус**.

Па выніках работ у 2020 годзе дасягнута ўзростнага павелічэння забяспечана прыбыткавая праца, павялічылі сціт ведаства. Аб'ём атрыманна чыстага прыбытку ў мінулым годзе склаў 270,6 мільяна рублёў, або 139,6% ад заплаваннага аб'ёму. Удзельная яка інвацыійнай прадукцыі ў агульным аб'ёме адгужанай прамысловай прадукцыі склала 26,5%. Рэнтабельнасць продажу дасягнула 16,8% пры заплаваным узросту 14%. Арганізацыі **Дзяржкамвонвентрама** забяспечаны рост заробатнай платы работнікаў, якая па выніках 2020 года дасягнула узросту 1719,7 рубля. У 2020 годзе арганізацыі **Дзяржкамвонвентрама** асаюна 74,2 мільяна рублёў інвестыцыў у асноўны капітал.

Ад рэгіянальных да сусветных спарыняцтваў

Прэзідэнт Беларусі **Аляксандр Лукашэнка** азнаміў са сваім спрыў у спарыняў галіне падчас рабочай сустрэчы з Прэзідэнтам **Нацыянальнага алімпійскага камітэта Віктарам Лукашэнкам**. Пра гэта паведамаў прэс-служба кіраўніка краіны.

Аляксандр Лукашэнка асаюна сціўніў на папулярныя спорты ў Беларусі і правядзенні ў рэгіёнах краіны спарыняў-масавых мерапрыемстваў.

«Назіраю за мерапрыемствамі, якія вы праводзіце з масавымі арганізацыямі. Дзельна, ндронна атрымавацца. Людзей, кажуць, вельмі шмат прысутнічае на іх», — сказаў **Аляксандр Лукашэнка**, адзначыўшы культурна-спарыняўны фестываль «Вытокі», які нядарна праішоў у Оршы. Прэзідэнт сьвярдэжжа аб неабходнасці працягваць гэтую традыцыю. «Трэба ў гэтых гарадах,

якія мы збудылі абдзялілі ўвагаў, ушанаваць людзей і прасціць мерапрыемствам. Затым будзем глядзець на мерапрыемства ішага плана», — адзначыў кіраўнік краіны.

У фокусе увагі сустрэчы — падрыхтоўка да летняй Алімпіяды ў Токіа. Які адзначыў **Віктар Лукашэнка**, на сёння беларускія спартамлены заваявалі 98 ліцэнзій. У найбольш чыста забяспечаны са складаным нацыянальнай каманды на гэтыя спарыняўны.

Гаварыў падчас сустрэчы і аб праектах у розных сферах, якімі **Віктар Лукашэнка** займаўся да абрання Прэзідэнтам НАК. Так, гаворка ішла аб працягу ўзаемадзейнасці са спецпадраздзяленнямі, якімі **Віктар Лукашэнка** курыраваў, будучы памочнікам Прэзідэнта на нацыянальнай выбарчай камісіі.

Марыя **ДАДАЛКА**.

Разам у абароне суверэнітэту і бяспекі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Беларусь і Кітай вядуць актыўны міжпарламенцкі дыялог. Савет Рэспублікі — палата тэрытарыяльнага прадстаўніцтва, таму мы бачым будучыню ў развіцці прамых кантактаў паміж раёганамі Беларусі і Кітая, пашырэнні неперасуднага ўзаемадзейнасці паміж абласцямі, правінцыямі і гарадамі дзвюх краін. Упэўнена, што наша сустрэча будзе садзейнічаць актывізацыі міжпарламенцкага ўзаемадзейнасці нашых краін на карысць беларускага і кітайскага народаў», — рэзюмавала **Наталля Качанова**.

Уладзімір АНДРЭЙЧАНКА: «ПАДТРЫМАЕМ ІНІЦЫЯТЫВЫ АБ ІНФАРМАЦЫЙНУЮ БЕЗПЕКУ»

Беларусь і Кітай — стратэгічныя партнёры, якія выбудоваўчы адносіны на аснове ўзаемагнага даверу, павялічваюць узаемадзейнасць адна аднаго, лчыць **Уладзімір Андрэйчанка**. Тавараабарот паміж Беларуссю і Кітаем за мінулы год склаў каля пяці мільярдў долараў. Гэта дарэч пазіцыя пасля Расіі, хоць раней Кітай быў на трэцім месцы.

— Перакананы, што нашы краіны максімальна кансалідуецца свае намаганні і праз рэалізацыю маштабных праектаў супрацоўніцтва прадэманструюць неэфэктыўнасць палітыкі санкцый і дыктату, пацвердзяць значнасць ўзаемадзейнасці ў вырашэнні пытаньняў сусветнага парадку дня.

Уладзімір Андрэйчанка падзякаваў Кітаю за прычыноўны і аргументаваны пазіцыю ў рамках Савета Бяспекі ААН, Савета ААН па правах чалавечы і Трэцяга камітэта Генэральнай асамблеі ААН.

— Разлічваем на выхад саюза Кітая ў ІКАО для вырашэння пытанняў вакол экстраннага прызначэння самалётаў **Unicair** ў Мінску. Такія падтрымка асабліва каштоўная, калі на нашы краіны аказваецца ціск, а праз нас — і фактычна на нашых аднадумцаў. Не ўсім па душы, што мы цэна супрацоўнічам з Кітаем, што мы ў ліку першых падтрымалі ініцыятыў «Поіс і шлях».

Пра гэта не раз кажаў кіраўнік дзяржаў, — заўважыў старшыня Палаты прадстаўніцтва.

«Ён адзначыў, што беларускія парламентарыі будучы і ў далейшым садзейнічаць рэалізацыі ініцыятыў «Поіс і шлях» на шматбаковых пляцоўках, падтрымляюць пазіцыю Кітая па сітуацыі ў Сінцяньце, Сянгане, Тыбеце і Тайвані.

— Нядарна беларускія парламентарыі выбары ў склад арганізацыі ВПЗ і гэтай арганізацыі мы маем намер актыўна ўзаемадзейнічаць з кітайскімі калегамі. Прынамем сумесна выступіць на міжнародных пляцоўках і падтрымаць ініцыятыў, вылучаных кіраўнікамі нашых дзяржаў, — аб інфармацыйнай бяспеці і стварэнні пояса лчыбавага добраахвотства.

СУПРАЦОЎНІЦВА У СФЕРАХ НАВУКІ, АХОВЫ ЗДОРОВ'Я І ГРАМАДСКІХ АРГАНІЗАЦЫЙ БУДЗЕ РАЗВІВАЦА

Наталля Качанова, у сваю чаргу, спынілася на сумесных з КНР ініцыятывах у сферы навукі, аду-

кацыі, аховы здароўя, культуры, адначасна і тым, што супрацоўніцтва ў навукова-тэхнічнай сферы бачыцца вельмі перспектывным.

— Мы зацікаўлены ў стварэнні сумесна з раёганамі Кітая навукова-тэхнічных парку і цэнтраў, развіцці практычнага супрацоўніцтва ў галіне інвацыійнай эканамічна, — адзначыла старшыня Савета Рэспублікі. — Беларусь — гэта краіна, якая ў ліку першых адгужылася на ініцыятыў «Адзін пояс, адзін шлях» і актыўна ўдзельнічае ў яе. Развіццё гэтай канцэпцыі суправаджаецца рознымі навуковымі і гуманітарнымі праектамі.

— Нашы краіны актыўна ўзаемадзейнічаюць у сфэрах аховы здароўя. Беларусь у ліку першых адрагавала на пачатак эпідэміі і аказала пэрыўную гуманітарную дапамогу Кітаю. І ў сваю чаргу наша краіна шчыра ўдзельнічае кітайскай сабрам за тое, што, калі будзе прышліў ў Беларусь, Кітай бязьліплатна паставіць медыцынскае абсталяванне, сродкі індывідуальнай аховы, экспрэс-тэсты і вакцыны. Сітуацыю па захаванні COVID-19 у Беларусі спікер назвала стабільнай і кантралраванай. Прымаюцца меры барацьбы з каранавірусам кропкава з акцэнтам на найбольш уразлівыя катэгорыі насельніцтва.

— Беларусь зацікаўлена ў развіцці супрацоўніцтва з Кітаем па супрацьдзейнічэнні каранавіруснай інфекцыі ў галіне распаўсюду і вытворчасці вакцын. Перспектывы з'яўляецца дасягнута дамоўленасць аб падрыхтоўцы і падпісанні дарожнай карты двухбаковага супрацоўніцтва ў сфэрах аховы здароўя, — канстатавала **Наталля Качанова**.

Закранула старшыня Савета Рэспублікі і пытанне супрацоўніцтва Беларускага саюза жанчын і Усгейтскай федэрацыі жанчын. Арганізацыі протрымаваюцца падобных прыкладаў дзейнасці, умоў ўзаемадзейнасці паміж імі плёна развіваецца. Падрыхтаваны праект пагаднення аб супрацоўніцтве, і дакумент муць быць падпісаным у найбліжэйшы час. Не менш важнай з'яўляецца для парламентарыяў і работа з моладзю, адзначыла **Наталля Качанова**.

ЛІ ЧЖАНЬШУ: «ДЛЯ НЕКАТОРЫХ ДЗЯРЖАВ КУРС НА СТРЫМЛІВАННЕ КІТАЯ ЗАСТАЕЦА ДЗІЯНЫМ»

Старшыня Пастаяннага камітэта Усгейтскага соходу народных прадстаўнікоў Лі Чжанняшу адзначыў, што для некаторых дзяржаў, хто б там ні знаходзіўся ў владзе, курс на стрымліванне Кітая застаецца нязменным. Не скарачэння спробы дэмакратызаваць шэраў пазіцыя Кітая. Літэрална на днюх наладзенай забароны на інавестыцы некаторых кітайскіх кампаній будзе ўсяляк не тое падстаў. Пры гэтым ён адзначыў, што ўнутраныя справы кожнай краіны павінны самастойна вырашацца самі ж народам.

— Мы лічым, што за гды незалежнасці пад кіраўніцтвам **Аляксандра Лукашэнка** Беларусь дасягнула прымктычных, выдатных поспехаў ва ўсім сферах дзяржаўнага будыўніцтва. Кітайскі бок зыходзіць з таго, што ўнутраныя справы Беларусі павінны вырашацца самастойна самі народам. Мы перакананы, што беларускія партнёры змогуць захаваць палітычную стабільнасць і сацыяльны спакой, — сказаў Лі Чжанняшу.

Ён выказаў меркаванне, што важна паслядоўна і актыўна імплементаваць ўзаемадзейнасць паміж Кітаем і Беларуссю, падтрымліваць адзін аднаго ў пытаньнях, якіх закранаюць ключавыя інтарэсы нашых краін, эфэктыўна іх абараняць. Таксама Лі Чжанняшу адзначыў неабходнасць актывізацыі работы па ініцыятыў «Поіс і шлях».

— Гэтым кіраўніцтва супрацоўніцтва Беларусі да нас азначае пратрымаць. Ёсць істотныя выклікі. Планамерна развіваецца індустрыяльны парк «Вялікі камень», які стаў знакамві і дэманстрацыйным у рамках гэткага праекта. У мінулым годзе аб'ём двухбаковага гандлю вырас больш чым на 10%. За першыя чатыры месяцы гэтага года павялічыўся лічэн на 38%. У рамках ініцыятыў «Поіс і шлях» мы павылі пратрымаць выхаднае супрацоўніцтва. Таксама мы павылі ўмоўляюць мікраэканамічнае супрацоўніцтва. Паміж нашымі краінамі ўстаноўлены 33 пары пабаршчкіх адноіноў па ліні гандлю і абслоды. Усе ішоце абласці наладзілі дружалюбныя адносіны з правінцыямі і гарадамі Кітая, што рэдка сустракаецца ў міждзяржаўных кантактах.

Алена КРАВЕЦ.

Па палічках

ПРАПАГАГАДА, ЭКСТРЭМІЗМ, КІВЕРЗЛАЧЫНСТВА... Што змянілася ў кодэксах па крмінальнай адказнасці

Прэзідэнт падпісаў прыняты парламентам Закон «Аб змяненні кодэксаў па пытаннях крмінальнай адказнасці, які ўступіў у сілу праз тры месяцы. Гэта вынік маштабнай работы па пераглядзе асноўных паліцыйнаў Крмінальнага, Крмінальна-працэсуальнага і Крмінальна-выканаўчага кодэксаў, які мадэрнізаваў адносіны ў адпаведнай сферы, лчыць спецыялісты. З аднаго боку, пакаранне за некаторыя злачынствы змяняецца, у тым ліку праз абмежаванне, а не пабавіленне волі. З іншага — узмацняецца жорсткасць пакаранняў за злачынствы ў дачыненні да супрацоўнікаў міліцыі, кіберзлачынствы, падрыхтоўку дакументаў і мэтрорукі медыцынараў. Некаторыя фармальныя пункты, накіпалт нанясення шкоды наваколі, выключаныя з крмінальных кодэксаў. Асноўныя змяненні пракаментавалі прафесійныя гурьсты.

ШТРАФЫ І РАСТРЭМІНОЎКІ У МЕДЫ САМААБОРОНЫ

Удасканалены некаторыя палажэнні агульнай часткі Крмінальнага кодэкса. У прыватнасці, уключаны ўмовы, пры якіх не наступіць перавышэнне межам неабходнай абароны. Калі чалавек праз неаказанне дапамогі не змог аб'ектыўна ацаніць яго небяспеку і характар. Прадугледжаны дыферэнцыяваны падыход да прызначэння штрафу і яго растрэміноўкі ў залежнасці ад абставін злачынства і ступені яго грамадскай небяспекі. Улічваюцца таксама асоба злачынцы і яго маўманнае становішча.

Артыкул 50 Крмінальнага кодэкса выкладзены ў новай рэдакцыі, таму што наслава аб'ектыўна неабходнасць карціраваць штраф праз прадстаўленне судом магчымасці яго адстрэміноўкі ці растрэміноўкі, — уключана **Наталля ФІЛАПАВА**, намеснік міністра іустыцыі. — Суд можа прызначыць штраф з адстрэміноўкай на тэрмін да пяці гадоў (пры гэтым павінны вылучацца не менш як дзве базавыя велічыні штомесця). Меркаваныя змяненні да-

воліць забяспечыць рэалізацыю выканання прызначанага судом пакарання штрафам і змяншыць колькасць асоб, якім штраф будзе змяняцца пакараннем, звязаным з абмежаваннем ці пазбавленнем волі.

ІНСТЫТУТ ЗАМЕНЫ ПАКАРАННЯ

Новавядзеным стане ўключана інстытут замены пакарання, якое не звязана з ізаляцыяй ад грамадства, на больш строгае (як прыклад, арышт ці абмежаванне волі), калі асуджаны ўхіляецца ад яго адбывання.

Законам уносіцца дапуўненні ў артыкулы 49—52, 55 Крмінальнага кодэкса (КК) (грамадскія работы, штрафы, пазбавленне права займаць пэўныя пасады ці займацца пэўнай дзейнасцю, папярэжныя работы, абмежаванне волі), якімі ўстапунаўляецца спрощаны парадак назначэння пакарання асуджанаму, які зноўна ўхіляецца ад аб'яднаў пакаранняў, што не звязана з ізаляцыяй ад грамадства, расказаў намеснік міністра.

Адначасова прапануецца дэкрміналізаваць адпаведныя артыкулы 415—419 КК, якімі прадугледжана крмінальнае адказнасць за зноўнае ўхіленне ад аб'яднаў указаных відаў пакаранняў. Суд можа прызначыць арышт ці абмежаванне волі з разліку адзін дзень прызначанага пакарання за пэўную колькасць дзён (гадзін) перапачаткова прысуджанага пакарання. Грамадскія работы, напрыклад, могуць быць заменены арыштам з разліку адзін дзень арышту за 24 гадзіны грамадскіх работ або абмежаванне волі з разліку адзін дзень абмежавання волі за 12 гадзін грамадскіх работ. Пры гэтым час ухілення ад пакарання не залічваецца ў тэрмін адбывага пакарання, уключана **Наталля ФІЛАПАВА**.

— Такі падыход абумоўлены тым, што нікто не можа двойчы неслі крмінальную адказнасць за адно і тое ж злачынства. Пры гэтым адна з асноўных задач адказнасці за ўхіленне ад пакарання ставіць пад сумненне прыкмы крмінальнага пакарання, згодна з якім не можа быць двух спланаванні за адну правінасць. Акрамя таго, прызначэнне чалавека да крмінальнай адказнасці за ўхіленне ад прызначанага пакарання ішоце больш узмацняе становішча асуджанага, прыводзіць да дадатковай адказнасці, а часам і да больш строгага віду рэцыдыву.

ВЫКРАСЛІЦЬ З-ЗА НЕЗАПАТРАБАВАНАСЦІ

У асаблівай частцы КК перагледжаны памеры санкцый каля 70 параграфў злачынстваў, у выніку чаго забяспечана адпаведнасць пэўнаму характару і ступені грамадскай небяспекі здзейсненых учынкаў, лчыць эксперты.

У санкцыі шчыраў артыкулаў (прымушэнне да здзяйснення аделкі, махлярства і іншыя злачынствы супраць уласнасці і ачышчэння эканамічнай дзейнасці) уведзена абмежаванне волі ў якасці альтэрнатывы пазбавленню волі.

Некаторыя артыкулы ўвогуле выключаны з КК з-за сваёй незапатрабаванасці або невялікай запатрабаванасці на практыцы, абзначыла прадстаўніца Міністэра.

— Напрыклад, выключанае частка 1 артыкула 272 «Забурджванне або засмечванне водаў», артыкула 273 «Парушэнне правін водаканарыя», 283 «Парушэнне аховаў рыбы і іншых водных жывёл». Шкода, якая нанесена наваколію ў выніку такіх парушэнняў, пакрываецца ўстаноўленымі таксамі, і крмінальна-прававыя меры уздзяення тым залішні.

Іншыя артыкулы выключаны з-за іх пераносы ў іншыя главы асаблівай часткі КК ці крміналізацыі ў межах іншых складаў злачынстваў. Гэта, у прыватнасці, артыкул 179 «Незаконаны збор або распаўсюджванне інфармацыі пра прыватнае жыццё», 351 «Камп'ютарны сабатаж», 353 «Выраб ці збыт спецыяльных сродкаў для атрымання неправеренага доступу да камп'ютарнай сістэмы ці сеткі». А артыкулы 415—419 КК былі выключаны дзеля ўключэння інстытута спрощанага парадку адбывання пакаранняў, не звязаных з ізаляцыяй ад грамадства, нагадаў намеснік міністра.

Выключаны і асобныя фармальныя артыкулы і саставы злачынстваў або злачынстваў, якія не з'яўляюцца цяжкімі па сваёй сутнасці і прадугледжваюць адміністрацыйную протрымаць (абавязак адмоўна прывяць без праверкі кіраўніцтва факты, якія ўстапуны ўступіўшы ў сілу і асаюна рашэннем на інашы тэрмін, у якой удзельнічаюць адны і тые ж асобы) у якасці прыкмытнага да адказнасці. Напрыклад, парушэнне правін

бяспекі абмежавання з гена-інжынернымі арганізмамі, якія не нанеслі шкоды здароўю людзей і наваколія.

АБОРОНА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ БЕЗПЕКІ: ШПІЯНАЖ, НАЦЫЗМ, АБРАЗА

Грамадска-палітычная сітуацыя ў краіне запатрабавава змяненні заканадаўства ў сфэрах нацыянальнай бяспекі і дадатычна абароны канстытуцыйнага ладу, упэўненыя эксперты. У выніку ў КК з'явіўся зноў шэраг артыкулаў і саставу злачынстваў.

У прыватнасці, уводзіцца новая саставы злачынстваў, якія прадугледжваюць адказнасць за наступныя парушэнні:

- рэабілітацыя нацызму (артыкул 130);
- пэўторанне на працягу года распаўсюджванне забароненай інфармацыі ў інтэрнэце-рэсурсах (артыкул 198);
- незаконныя дзеянні ў дачыненні да інфармацыі пра прыватнае жыццё і персанальныя звесткі, у тым ліку адносна асобы (ці яе сваякоў), якія ахвочыліся службоўна дзейнасцю ці выконвае грамадскіх работ (артыкул 203);

— неаднаразовыя (больш як два разы) прапаганда ці публічнае дэманістрацыі, выхад, распаўсюджванне нацысцкай сімволікі ці атрыбуты (артыкул 341);

— неаднаразовыя (больш як два разы) парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў (артыкул 342).

Прадугледжана таксама адказнасць за экстрэзм (удзел у экстрэмісцкіх фарміраванні і садзейнічэнні экстрэмісцкай дзейнасці, навучанне такой дзейнасці). Незаконны збор ці атрыманне звестак, якія з'яўляюцца дзяржаўнымі сакрэтамі, з мэтай іх распаўсюджвання (пры адсутнасці прыкмыт зрады дзяржаве ці шпіянажу).

Умоцнена адказнасць за збойства супрацоўніка міліцыі (ваеннаслужачага); супрацоўнічае асоба, якія ахоўваюць грамадскі парадак; насіліце ці пагрозу яго прымянення адносна такіх асоб, суддзяў, народных засадзельцаў; публічнае абразу прадстаўніка ўлады (яго блізкай) у сувязі з выкананнем ім службовых аб-

КАМП'ЮТАРНЫ САБАТАЖ, ДОПЫТ АНЛАЙН, ВІДЭАЗАВАНКІ АСУДЖАНЫМ

З-за імклівага развіцця сферы інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій, з'яўляюцца новыя сродкі і спосабы здзяйснення кіберзлачынстваў уносіцца істотныя змяненні ў главу 31 КК «Злачынствы супраць інфармацыйнай бяспекі», акрэсліла намеснік міністра.

— Замачавання гэтай главай дзейнасці перагледжана на прадмет аб'арганізацыі і крміналізацыі і судзіцтва з іншымі «Інфармацыйным» саставамі асаблівай часткі КК, канкрэтызаваны выказітываемыя ў артыкулах тэхнічныя тэрміны, адзначыла паняцці і прадугледжаныя дыспазіцыі аб'ектыўна і суб'ектыўна прыкмыты, сістэматызаваны нормы КК, якія ўстапунаўляюць адказнасць за злачынствы, прадегмаг які з'яўляюцца інфармацыя.

Унесены змяненні ў артыкул 349 «Несанкцыянаваны доступ да камп'ютарнай інфармацыі» з мэтай заканадаўчага размежавання крмінальнай і адміністрацыйнай адказнасці за несанкцыянаваны доступ да камп'ютарнай інфармацыі. Артыкул 350 «Мадыфікацыя камп'ютарнай інфармацыі» і 351 «Камп'ютарны сабатаж» аб'яднаны ў адным аплэнарна-тэўным матэрыяльным саставе злачынства (артыкул 350 «Зінічэнне, блікараванне і мадыфікацыя камп'ютарнай інфармацыі»).

Павялічаны таксама санкцыі па злачынствах у сфэрах камп'ютарнай інфармацыі і інфармацыйнай бяспекі. Шчыраке распаўсюджванне лічбавых тэхналогій ва ўсе сфэры жыцця чалавека і іх агульнае даступнасць прывялі да якаснага змянення структуры злачынстваў з перавагай дзейнасці, які ахвочыліся ўстапунаць праз інтэрнэт ці іншыя сеткі

ЯК ЛЯЧЫЦА АД ЦЯГІ ДА ПАКУПАК?

Шапалагізм — неперараднае жадане купляць рэчы без патрэбы. Ці небяспечны ён? Ці трэба з гэтым бегчы да псіхолога? Шапалагізм, як і любое псіхалагічнае расстройства, не шкодзіць здароўю непасрэдна. Аднак такія паводзіны могуць сведчыць пра вялікія псіхалагічныя праблемы. Пра іх расказвае псіхолог Алег Саліцкі.

ПАКАЗЧЫК ПОСПЕХУ ЦІ ЗАЛЕЖНАСЦЬ?

Немалую долю адказнасці за нарастаючую колькасць «наркмануаў ад шопінгу» нясуць гандлёвыя кампаніі. Прычым рэкламныя стратэгіі спецыяльна распрацаваныя з улікам псіхалогіі. Звычайна паспяваюць не розныя спажываючыя ўласцівасці тавараў, а той псіхалагічны эфект, які дасягаецца з яго набыццём. Зразумела, эфект уяўны. Рэкламныя слоганы цюць на тонкія стрункі душы: «Ты ж гэтага варты!»; «Вам будзе зайдзродзіць!»; «Магу сабе дазволіць!» і іншыя. Вытворцы сёння прадаюць не тавар, а мору пра каханне, любоў, павягу. А гэта — усё тое, у чым мае патрэбу кожны з нас.

— Цяга да пакупак не такая простая, як здаецца. Маючы ўсе відэаўважыны прыкметы абсесіўна-кампульсіўнага расстройства, гэтыя яна не абмяжоўваецца. Імкненне да назавашыяна рэчы у сучаснай культуры стала мотам. Прычым мотай, паўтэўнай для многіх. Паказчыкам поспеху.

Алег Саліцкі падкрэслівае, што цяпер нямае і праціўнікаў культуры спажывання.

— Зусім нядаўна можна было пачыць крытэку матэрыялізму як ідэі. Але адзін фізік прадаўнік духаўства ўдакладняе: людзі ў ССР не былі матэрыялістамі! Сапраўдны матэрыялізм — гэта не ідэя пратэстаў матэрыі перад духам, а ведаанне, дзе сёння вялікія энхікі.

І гэтая спрэчка вечная, аднавая псіхолога. Часта шапалагік можа фальшыва класіфікаваць сябе і адносіць да класа паспяваючых спажываўцаў. А сумненні блізкіх — спісача на іх ваўніну духоўнасць або скваннасць. І тады пачынаецца ўтоўванне пакупак, падман блізкіх людзей — шапалагік усё больш нагадвае залежнага чалавека.

Здавалася б, шапалагізм відэаўважна паходзіць ад слова «шопінг». Што і стаіць на вачах спрэчкі пра шкоду залішняга спажывання. Аднак не ўсё так проста. Калі паглядзець на сутнасць таго, што адбываецца, з'яўляюцца новыя сэнсы. Напрыклад, клептантыя які псіхалагічна хварэюць цяга да набыцтва, але праз крадзяжы, — звяртае ўвагу Алег Саліцкі.

Спецыяліст пагаджаецца, што шапалагізм не нясе ў сабе злачыннай афарбоўкі. Але ён таксама апісвае манію, залежнасць

чалавека ад паучыцца набыцтва. А любая сітуацыя несавабоды ў паводзінах, залежнасці ці немагчымысці сябе кантраляваць у псіхологіі называецца нейрозам. Гэта і залежныя паводзіны ад гульняў або алкаголю, і страх перад замкнёнай прасторай або людзьмі — фобіяі, і бескантрольны шопінг — шапалагізм.

ПРЫЧЫНА — У НЕВЫТЛУМАЧАЛЬНАЙ ТРЫВОЗЕ

Псіхолог тлумачыць, што за кожным бескантрольным дзеяннем крэцтва трывога. На самай справе шопінг і набыццё не ёсць мэта шапалагікаў. Мэта — у змяшчэнні сваёй невывучальнай трывогай. Яе прычына ў кожнага чалавека сваё. А сітуацыя пакупкі прыемная, знаёмая і не выклікае трывогай. Восць чалавек і звартаецца да куплі як да таго, што супакоўвае.

— Аднак супакоўваючыся і вяртаючыся да прыемнага такім спосабам, чалавек не вырашае праблему. І праз некаторы час гэтыя вымушаныя паводзіны паўтараюцца. Зноў і зноў робіцца непатрэбная пакупкі, траціцца грошы, марнуецца час, — адзначае псіхолог.

Пры гэтым купляцца можа нязнаны тавар: кнігі, жуйкі, тавары краўчай адной цэны, бо танныя тавары здаюцца, свай загал ласкія.

— А можа, ільці тавар, што маюць неўдакладнасць у жыцці. Многія не могуць разлічыць на вялікі прыбытак. Але такая цяга вельмі часта суправаджаецца спадарожнымі праблемамі.

— Трывога або агульні псіхалагічны дыскамфор, незадавальненне сваім жыццём — частыя спадарожны шапалагізм. Суправаджаць шапалагікаў могуць і іншыя бясосновныя дзеянні: перыванне на некаторы разоз ку, пераварыць замкоў і выключаная святла. Частыя і фобіяі, самае распаўсюджаная з іх — сацыяфобія. Адмяжоўваючы чалавека ад сяброў і каханых, гэтая фобія пакідае адзінае выйсце ў бясосновны спажыванні — шапалагізм і бясосной рэбце — працагізм, — кажа Алег Саліцкі.

ЯК СПРАВІЦА СА ЗВЫЧКАЙ РАБІЦЬ НЕКАНТРАЛЯВАНЫЯ ПАКУПКІ?

Калі вы сутыкнуліся з шапалагізмам або са спадарожнымі сімптомамі, то прытрымлівайце наступных правілаў. Па-першае, не старайцеся кантраляваць жаданне набыцтва. Не спрабуйце спыніць або перамагчы сябе. Выкарыстанне сілы волі тут хутэй нашкодзіць і ўмоцніць трывога. Па-другое, зверніце ўвагу на незадавальненасць сваім жыццём. Надаждванне асабістых адносін, зносіны з сябрамі, правільна падарбаная работа — усё гэта здэма залішнюю трывога і застрахуе вас ад шапалагізму, фобіяі і залежнасці. Па-трэцяе, не адмаўляйцеся ад кансультацыі псіхолога. У вырашэнні падобных праблем лепш за ўсё сябе зарэкамэндавала кагнітыўна-паводзінавая тэрапія. Заврот да спецыяліста можа наскорыць вяртанне да нармальнага жыцця.

Здаём кроў. Што варты ведаць пра донарства

Вакол донарства вітае шмат чутак і загадак. Адны людзі ўпэўнены, што лютыя такім добраахвотнікам даўно адменены, другія баяцца абласнічы, пазавішыся самага каштоўнага, трэція вераць, што створана штучна кроў, якой забяспечваюцца ўсе баліжныя. Усё пералічанае — не больш, чым прэдумкі. Напрадзідні Сусветнага дня донара крыві, які адзначаецца 14 чэрвеня, на папулярныя пытанні пра тое, што можа стаць донарам, дапамагі адказаць спецыялісты Беларускага Таварыства Чырвонага Крыжа.

Што павінен і чаго не можа рабіць донар?

— За 72 гадзіны да здачы крыві не прымаць лекі, якія змяшчаюць аспірын і анальгетыкі.

— За 48 гадзін да здачы крыві не ўжываць алкаголю.

— За 24 гадзіны да здачы крыві не ўжываць тлушту, смажаную, вострую і ўздзяжну ежу, малочныя прадукты, яйкі і масла. Піць салодкі чай, сокі, мінеральную ваду і есць хлеб, сухыі, адварныя крупы, агароднін і садавіну.

— За 24 гадзіны не займайцеся фізчай фізічнай працай і не давайце сабе празмерных фізічных нарузак.

— Напрадзідні класіфіцыруюцца спаць крыху раней, каб добра высыпацца.

— Раніцай перад здачай лёгка паснедаць (не здаваць кроў наўча). Можна ўжываць агароднін, садавіну (акаяман бананай), пельцэ, сухыі, кашу на вадзе, макарону, явчлустую рыбу, мінеральную ваду, чай.

— Выходзячы з дома, правядзе наяўнае пашпарта, падміцьце сабе настрой любімай музыкы, усядзімленнем таго, што вы робіце добраю справай.

— За 2 гадзіны да здачы крыві ўстрымавайцеся ад курэння (а лепш не курыць увогуле).

— За некаторы хвілін перад здачай крыві зарэгіструйцеся, запойніце анкету і прайдзіце абследаванне ўрача (арганізавана ў пункце здачы крыві). Не хавайце ад медыкаў сваё недамаганне. Гэта важна!

— За 5—10 хвілін непасрэдна перад здачай крыві донару рэкамэндаваны салодкі чай.

— Падчас здачы крыві выконваецца ўказанні медыкаў.

— Пасля здачы крыві расслабіце і пасядзеце 15—20 хвілін. Калі адчулі галавакружжэ, звярніцеся да персаналу.

— На працягу гадзіны пасля здачы крыві ўстрымавайцеся ад курэння.

мівія (6 дзёўтэры і больш), поўная спена-та. Нельга стаць донарам з поўнай стравай сплюку.

Супрацьпаказаннія могуць стаць і артрыальнае гіперцізія II, III ступеняў і распаўненне артыя, эмбаліяі трамбозы артыя, хваробы венаў, у прыватнасці, варыкоўнае пашырэння II ступені. Падставіць да забароны з'яўляюцца хваробы ніжніх дыхальных шляхоў, напрыклад, хранічы абструктыўныя бронхіт, эмфізіма, хранічы абструктыўныя лёгчыя хваробы, бронхіальная астма, язвавая хвароба страўніка і дванаццаціперснай кішкі, жоўцяміненая хвароба, хранічы халестэраз, хранічы хваробы печані, язвавы каліт, мокамаченная хвароба.

Нельга стаць донарам, калі маюцца траўмы, атручэнні, прамываная хвароба, наяўнасць у асабістым анамнезе анафілактычнага шоку, інаваіднасць 1-й, 2-й і 3-й груп.

Як быць, калі вы нядаўна хварэлі?

Калі вам рабілі аперацыйныя ўмяшчэнні, у тым ліку аборт, эндаскапічныя даследаванні, то да здачы крыві павіны праейсці не менш за шэсць месяцаў. Калі вы перанеслі грып ці іншую вострую рэспіраторную інфекцыю, кроў можна здаваць праз 15 сутак з часу выздаравання. Праз COVID-19 — праз два месяцы пасля выздаравання, пэўнамі — праз шэсць месяцаў з даты поўнага клінічнага і лабараторнага выздаравання. За аперыўнымі захворваннямі — праз два месяцы пасля купіравання вострага перыяду. Калі вы ляхылі зубы ў устамастолога-тэрапеўта — па выхадзе 24 гадзіны, у хірурга — сем сутак.

Пры якіх хваробах донарства супрацьпаказана?

Гэта некаторыя інфекцыйныя і паразітарныя хваробы: туберкулёз і яго наступствы, тулярыя, бруцэлёз, лепра, сіфіліс, трахамы, сыльны тыф, вірусная гепатыта, хвароба, выкліканая вірусам імунадэфіцыту чалавека, гельмінтозы. Таксама супрацьпаказана здаваць кроў з новаўзваранымі (злакачымымі) дабражаканымі з чужымі цяжкімі і хваробамі крыві і крывятворчымі органамі.

Сярод хвароб эндакрынай сістэмы, расстройств ва харчавання і паразітарны абмену рэчываў падставіць для адмовы ў донарстве з'яўляюцца цяжкія хваробы шчытаннападобнай залозы з недастатковасцю функцыяў, у тым ліку гіпапаратэары, тэарыаксікоз, тэарыадзіт, а таксама шчыровы дыябет, атручэнне III ступені. Супрацьпаказанымі з'яўляюцца наркаманыя, таксікаманыя, алкагалізм, такія хваробы нервовай сістэмы, які эліпсіруюцца. Сярод хвароб вока, напрыклад, глаўкома, высокая

ціскава было назіраць за іншымі пасажырамі, што спускаліся следам. Яны, вядома ж, ва ўсе вочы глядзелі, многія спехама надзявалі маскі...

Усё гэта было б вельмі смешна, калі б не было так сумна. Некалі нашы прадкі казалі: «Не сабянічы — не паўдзіць», «Што ўбоду, то ўжоду». Дык гэта ж пра асобных гультаеваў тых коней, не пра людзей... Ці пра іх таксама, бо іначай не разумеюць? Алена Салавей, г. Мінск.

Калі зрабілі прышчэпку ці прымаеце лекі...

А дацядныя крыві трэба ўстрымлівацца два тыдні да прышчэпкі ад COVID-19 і 30 сутак пасля апошняй прышчэпкі. Нельга здаваць кроў паміж першым і другім этапам прышчэпкі. А вост пасля прышчэпкі нежышчымі вакцынамі (ад гепатытаў А, В, сплунку, дыфтарыі, коклюшу, поліяміяліту, паратыфа, халеры, грыпу, менингітаў і інфекцыяў, клешчавых энцефаліту) могуць праейсці дзесць сутак.

Калі вы прымаеце антыбіётыкі, да даначы трэба пачакаць дзесць сутак пасля заканчэння прыёму. Пасля родаў могуць праейсці 12 месяцаў, пасля заканчэння груднога харчавання — тры месяцы, пасля ментрацыяі — піць сутак.

ШТО ЛЮДЗІ ПШУЦЬ ШТО ЛЮДЗІ ПШУЦЬ ШТО ЛЮДЗІ ПШУЦЬ ШТО ЛЮДЗІ ПШУЦЬ

Дзёўныя асобы

«ГЛЯДЗІ. ЗАПАМІНАЙ. ПШЫ.

І свет вакол стане лепшы...»

Кажды, што ўсе прафесіі ад людзей і голкі тры ад Бога: лекар, судзія і настаўнік. У гэтым, апошнім, мы шчыра раз пераканаліся, калі наша дачка стала наведваць Цэнтр дадававай адукацыі дзёўкі і маладзі «Вікторыя», вучыцца малаванню (і не толькі) у Волгі Мікалаевы Раманенкі.

Волга Мікалаевна РАМАНЕНКА (у цэнтры) з вучаніцамі Настэй ЗУБОК, Уладзі МіКАШАВІ, Дзёўніца ШАДКО, Ганна БІЯГЕВАЯ, Аляксандра УРБАН і Марыя АДАМОВІЧ.

...Яе, можна сказаць, інтэрнацыянальная сям'я: бацька Мікалай Еўдакімавіч Бутэнка — украінец, у Мінск прыехаў дыпламаваным спецыялістам, працаваў энергетыкам на трактарным заводзе, мац Надзея Пятроўна Самёнава — руская, служыла актрысай у тэатры горада Ярцава, але у цяжкай

Палонныя і сапраўды капалі катаваны пад жылыя дамы на вуліцы Стаханавскай. Здаралася, мисцовыя жыхара прыслілі іх, каб нечыім дапамагі, а дзёўкічы потым ежылі.

Дзёўнічана любіла назіраць за людзьмі, за жыццём. Бацькі меркавалі, што яна можа зашкандыць скульптурны, аднак у доме півнараў ей стварылі іншы выкладчык. «Дня таго каб добра ляльчы, трэба ўмець малываваць», — казаў ён, і маленькая Волга пайшла вучыцца.

Сяргей Пятроўч Катков, былы франтвік, быў вельмі добры выкладчык і залаты чалавек. Да многіх вучні былі прыходзіць дамоў, пераканова бацькоў у здольнасці іх дзёўкі, асобных, амаль дарослых, нават прапніваў, каб тыя маглі ўладавацца на работу ў Мінску, і заўсёды дапамагаў. А ўжо як жылі...

Волга Мікалаевна да сёння гадвае калектыўныя паездкі ў лес (зда-

ездзіў па ўсёй Беларусі ў пошуках таленавітых дзёўкі для школы-інтэрната на музыцы і выяўленчым мастацтва, малываваў сам. Многія вучні па прыкладзе Сяргея Пятроўча сталі вядомымі мастакамі, многія — педагогамі. Волга Мікалаевна, напрыклад, больш за 30 гадоў займаецца дэма малюнку і скульптуры, займаецца са малымі дзёўкамі. «Самае гаюнае ў ім — уседзельнасць і цярпенне», — тлумачыць майстар.

Жыта яна вырошчвае сама, на ўласнай дачы. Жне і высушае таксама сама, захоўвае ў кладуцы Цэнтра творчасці «Вікторыя», каб потым...

Экіі толкі суды не нарадзіліся ў таленавітых дзёўкаў майстроў! Саломяныя каляюшычкі і кветкачымкі і строгія мужчынскія капелюшы, калядзінныя зоркі, кветкі, птушкі, «паветкі» і нават царзёўна-лебедзі!

У стварэнні многіх узораў мастачкі дапамагаюць вучні — сённяшнія. Пра былых Волга Мікалаевна можа расказаваць доўга, бо сярод іх і архытэктары, і дызайнеры, і стылісты-взажычкі, і мастацтвазнаўцы, і вядомыя выкладчыкі, якія кожнаму з вучняў пэдадуе наказ настайнік-напрыроднік: «Мей заўважаць цікавае ў звычайным». Глядзі. Запамінай. Пшы. І свет вакол стане ярчэйшы і лепшы».

Ларыса Карасіна, г. Мінск.

Чалавек — чалавеку

Шмат гора-бады прынес нам каранавірус. Не ведаю, ці засталіся людзі, у якіх хоць нехта з блізкіх ці проста знаёмых не перанёс гэтай «моднай» хваробы, не адлакутаваў...

І тут вось што здаўле: многія жыюць, як жылі, па-ранейшаму нічога не баяцца, не трымаюць дыстанцыю, не носяць маскі. Ну добра, на вуліцы, але ж без іх, разам з хворымі, людзі заходзяць у паліклінікі (!), у аптэкі, у

«Чаму без маскі?»

Кікава было назіраць за іншымі пасажырамі, што спускаліся следам. Яны, вядома ж, ва ўсе вочы глядзелі, многія спехама надзявалі маскі...

Усё гэта было б вельмі смешна, калі б не было так сумна. Некалі нашы прадкі казалі: «Не сабянічы — не паўдзіць», «Што ўбоду, то ўжоду». Дык гэта ж пра асобных гультаеваў тых коней, не пра людзей... Ці пра іх таксама, бо іначай не разумеюць? Алена Салавей, г. Мінск.

Дык вост апошні які нічога нічога збравіцца некуды ехаш, спускаецца ў метро, але там дарогу яму заступае чалавек фарме, дарога пылае: «Чаму без маскі?»... І дзёўкава па спіне...

Весткі з месцаў

Таленты дома на выездзе

У апошнюю суботу вясны ў цэнтры Гродна ажыўвалі казкі, здзяйсняліся мары, уручаліся падарункі — вірава творчыя жыццё, завяршалі маштабы выставачны праект «Казкі і паданні майго краю».

А распачалася свята, вядома ж, з казкі, якую прадставілі народныя ільчаны тэатр з Міра Караліцкага раёна і ўзоры калектыў «Савагоўская батлейка». Гледчамі мелі магчымаць не толькі назіраць за малюнічым дзеянствам, але і браць удзел у захапляльных майстар-класах па белаческім мастацтва.

Сціхнучыя плячюўка казачнага свята для дзёўкі і маладзі зіхцела талентамі. Адметнасцю імпрэзы стала першае ў Гродне выступленне перад жывой публікай найбольш удзяўнікаў інтэрнэт-конкурсу «ТАЛЕНТ ДОМА», які для самаародкаў з розных куточкаў краіны ўжо дзёўкічы арганізаваў абласны метадычны цэнтр.

У фінале праекта «Казкі і паданні майго краю» выступілі маладзёўчыя творчыя калектывы, іграў Гродзенскі эстрадна-сімфанічны

На плячюўкі калі Маладзёўчынага цэнтра гродзенскі белгі бліжэй пазнаёміцца з казачнымі пераказамі, героямі маглі бачыць міфаў і легенд. Юныя мастакі вобласці стварылі іх у самых розных тэхніках, каб потым на два месяцы «пасляшчы» гэтых каларытных істот у выставачнай частцы Гродзенскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці, і кожны наведвальнік экспазыцыі (у тым ліку віртуальны) займеў магчымаць адваць свой голас за жанкет, які найбольш спадабаўся. А ўрашэе ўсе галасы былі падлічаны, і камітэнтныя журы вызначыла пераможцаў у тры намінацыі: «Жывыя», «Графіка» і «Джакартаўна-прыкладное мастацтва». Засталіся, вядома ўдзельнікі праекта ў гэты дзёўкі не арыстаў бы дзіпломна і апландыменту.

Керамічны цмок, лямцаваныя зайчы-каладошчычкі, пластылінавыя берангаі, выткане Малочнае возера і казачны лес-малываная — фантастычныя карціны і вобразы ілмненна ўпрыгожылі гарадскі пейзаж і задалі па-тэбны тон усёй урачысцасці.

аркестр «Nota Band», захаляў пластычны спектакль «INSIDE» музычна-драматычнага тэатра «Гарадзенская надзея», дзіраваляў кранушкі з тэатраў моты, забяляўлі мімы — і па над умі артыстамі та гледчамі струменіла бяжончая энергія маладосці.

Ала Бяльвіч, рэдактар Гродзенскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «СЛОНИМСКАЯ КАМВОЛЬНО-ПРЯДИЛЬНАЯ ФАБРИКА»

ИЗВЕЩЕНИЕ Государственное производственное объединение «МИНСКСТРОЙ» доводит до сведения заинтересованных лиц О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИЙ И ДОПОЛНЕНИИ в проектную декларацию о строительстве жилых помещений объекту «Комплексный проект застройки жилой территории в границах улиц Припыцкого, Скрипникова, Одиночка, Лобанка (микрорайон № 3)».

Центр Промышленной Оценки - ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНОВ - ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

КРУПНЫЙ РАЙОННЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ проводит 2 июля 2021 года в 14.30 в зале заседаний, расположенном по адресу: Минская обл., г. Крупки, ул. Советская, д. 8, открытый аукцион по продаже земельного участка в частную собственность для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома по ул. Айвазовского, 57 в г. Крупки Крупского района Минской области

Table with 4 columns: Адрес земельного участка, кадастровый номер, Площадь земельного участка, кв., Наличие инженерных сетей, Начальная цена (руб.).

ООО «ЦЕНТР БЕЛВЕНТЕРАЦИЗМА» Извещает о проведении аукциона по продаже имущества СВЕТЛОГОРСКОГО ФИЛИАЛА ГОМЕЛЬСКОГО ОБЛАСТНОГО ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО ОБЩЕСТВА, тел. 8 (02342) 2 14 34

Table with 4 columns: № лота, Наименование объекта, Начальная стоимость лота, Цена закупа, руб. Includes details for Lot 1: Торговый павильон № 24 (ин. № РА1006), площадью 6,5 кв. м.

Количество объектов долевого строительства, предлагаемых для заключения договоров на коммерческих условиях, в отношении которых в настоящее время заключены договоры долевого строительства на дату опубликования настоящего извещения и дополнений в декларацию по объекту предлагается 75 (семьдесят пять) квартир без выполнения работ с учетом строительства машино-места в гаражном отделении 246-1 по генплану в составе объекта строительства, в том числе:

50 квартир одноквартирных: №№ 31, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 72, 77, 82, 87, 126, 130, 140, 146, 156, 166, 170, 171, 175, 176, 180, 181, 182, 183, 186 (общая площадь 42,91 кв. метров до 43,71 кв. метров); №№ 35, 45, 65, 70, 80, 85, 144, 154, 164, 169, 174, 184, 189 (общая площадь 45,44 кв. метров до 46,24 кв. метров); №№ 231, 240, 243, 244, 251, 256, 263, 264, 271, 275 (общая площадь 48,3 кв. метров до 49,1 кв. метров); 26 квартир двухквартирных: №№ 38, 49, 79, 94, 98, 133, 143, 153, 168, 173, 178, 198, 226, 242, 246, 250, 268 (общая площадь 63,74 кв. метров до 64,73 кв. метров); №№ 217, 225, 241, 261, 265, 269, 277 (общая площадь 69,44 кв. метров до 69,56 кв. метров); Объект долевого строительства – квартира с машино-местом: Сведения об этапах строительства и сроках его реализации: Срок начала строительства объекта – 20 июня 2020 года.

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Настоящие правила проведения Рекламной игры «Социал: зарядка на летний дачник» (далее – Правила), направленные на стимулирование производства, реализации и потребления товаров, произведенных на территории Республики Беларусь, на территории, указанной в п. 1.3. Правил, разработаны в соответствии с Положением «О проведении рекламных игр на территории Республики Беларусь» (далее – Положение), утвержденным Президентом Республики Беларусь 30.01.2020 №1 (с изменениями и дополнениями), и определяют порядок проведения на территории Республики Беларусь Рекламной игры «Социал: зарядка на летний дачник» (далее – Рекламная игра).

Table with 4 columns: №, Дата и время розыгрыша, Розыгрыши Ежедневный призов: Розыгрыши Промокоды серии Участников, Розыгрыши Уникальные цифровые коды в спонсорской рекламной кампании.

1. Общие положения: 1.1. Организатор Рекламной игры: белорусско-эстонское совместное предприятие «Социал: зарядка на летний дачник» (далее – Организатор) с местом нахождения по адресу: 220030, Республика Беларусь, г. Минск, пер. Казарменый, дом 4, помещение 2, УНП 10171366. Электронный адрес: info@social.by; 1.2. Наименование Рекламной игры: «Социал: зарядка на летний дачник» (далее – Рекламная игра); 1.3. Территория проведения Рекламной игры: магазины торговли сети «Социал» и «Социал экспресс», расположенные на территории Республики Беларусь; 1.4. Для участия в Рекламной игре необходимо ознакомиться с условиями и публикацией результатов проведения Рекламной игры с 14.06.2021 г. по 08.08.2021 г.; 1.5. Период, в течение которого можно стать Участником Рекламной игры: с 14 июля 2021 г. по 11 июля 2021 г. включительно; 1.6. Состав комиссии по проведению Рекламной игры (далее – Комиссия): Председатель Комиссии: Кученко Игорь Юрьевич, заместитель директора СП «ПРАЙМЭРИ» – ООО; Члены Комиссии: Шамкина Анастасия Александровна, специалист по работе с клиентами СП «ПРАЙМЭРИ» – ООО; Абрамова Наталья Владимировна, специалист по работе с клиентами СП «ПРАЙМЭРИ» – ООО; Боровиков Тимур Сергеевич, специалист по медиапланированию Исполнительного отдела агентства «Медиахаус»; Шамкина Анастасия Александровна, специалист по работе с клиентами СП «ПРАЙМЭРИ» – ООО; 1.7. Наименование товара, в целях стимулирования реализации которых проводится Рекламная игра: «Социал: зарядка на летний дачник» (далее – Товар); 1.8. Условия, при соблюдении которых осуществляется реализация следующих товаров (по тексту Правил – Игровой продукт): Шоколадный батончик Twix, масса нетто 55 грамм; Шоколадный батончик Snickers, масса нетто 40 грамм; Шоколадный батончик Bounty, масса нетто 55 грамм; 1.9. Условия, при соблюдении которых становится Участником Рекламной игры: 1.9.1. Участник в Рекламной игре допускается достигшие возраста 14 лет физические лица, имеющие Российскую Федерацию, постоянно проживающие в Республике Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, постоянно проживающие в Республике Беларусь (имеющие вид на жительство на территории Республики Беларусь); 2.2. Участником Рекламной игры не может быть член Комиссии по проведению Рекламной игры в случае, если он состоит в трудовых отношениях с Организатором (спутр) (спутр) (только лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с ними лицами в отношении свойства); 2.3. Участник в Рекламной игре не может быть признан организатором, если он не является участником в соответствии с настоящими Правилами и при этом не обязан соблюдать все их условия и требования; 2.4.1. Зарегистрироваться на интернет-сайте www.social.by (далее – Сайт) путем создания личного кабинета, подтвердив свое согласие на участие в Рекламной игре, заполнив проставленные галочки в специальном окне на интернет-сайте и достоверно загрузив свою Персональную фотографию, а именно: Фотография (обязательна) – фотография (обязательно при наличии); Адрес фактического проживания Участника (обязательно, личный (желательно), населенный пункт (обязательно), улица (обязательно, при наличии), дом (обязательно), корпус (обязательно при наличии), номер квартиры (обязательно при наличии); Адрес электронной почты (обязательно); Личный номер мобильного телефона оператора сотовой связи Республики Беларусь в международном формате, услугами которого пользуется Участник (MTC, A1, Life) (обязательно); Корпус (обязательно при наличии); Номер квартиры (обязательно при наличии); Регистрации на Сайте требуется один раз в течение Рекламной игры.

ТАЯМНІЦЫ І АДКРЫЦЦІ

Вушастыя «археологі»

Трусы зрабілі важнае адкрыццё

На востраве Скокем у Кельцкім моры ў прапале паміж Уэльсам і Ірландыяй навукоўцы выявілі ў кучы грунту, выкінутага трусамі з нары, каменныя прылады эпохі мезаліту і фрагменты керамікі бронзавага веку. Знаходкі ацалілі як значнае археалагічнае адкрыццё. Пра гэта паведамляе The Guardian.

Непадалёк ад свайго дома навукоўцы Рычард Браўн і Жызель Ігл, якія стала жыцьцём на востраве, заўважылі два прадметы каля трусой нары. Адын з іх аказаўся каменнай прыладай эпохі мезаліту, якую дзевяць тысяч гадоў таму паліўнічыя выкарыстоўвалі для апрацоўкі шкуры чышчэння. Другі атрафакат — гэта асколак урны бронзавага веку ўзростам каля 3750 гадоў. Гэтыя знаходкі даказваюць, што востраву быў заселены яшчэ ў часы эпохі мезаліту.

На наступны дзень Браўн і Ігл знайшлі побач з той жа трусой нарой вялікія кавалкі грубага глінянага посуду: вялікі фрагмент гаршка, упрыгожаны лініямі ў верхняй частцы.

Пасля адмены каранцінных абмежаванняў Браўн і Ігл плануюць пачаць маштабныя раскопкі.

Пласты гісторыі

Выкапнёвыя лекі

Бактэрыцыдныя малекулы

У бурштыне знайшлі раней невядомыя антыбіётыкі

Вывучыўшы састаў бальтыскага бурштыну, амерыканскія навукоўцы выявілі ў ім вялікую колькасць малекул раней невядомых антыбіётыкаў, эфектыўных супраць амаль непараўнальных для іншых рэчываў мікробаў. Дадзеныя даследаванняў прыведзены на платформе EurekaAlert.

«Мы даўно ведалі, што ў бальтыікім бурштыне могуць быць малекулы антыбіётыкаў, аднак раней ніхто іх сістэматычна не вывучаў. Мы вылучылі з узорамі акамянелай смалы некалькі злучэнняў, якія могуць знішчаць грамастануючы мікраарганізмы, устойлівыя да антыбіётыкаў», — сказала Элізабет Эмброўз, адзін з аўтараў работы, дацэнт Мінесотаўскага ўніверсітэта.

Бурштын, што ўтрымлівае сабой акамянелую выкапнёвую смалу, ужо даўно з'яўляецца прадметам цікавага даследавання. Фарміруючыся дзясяткі ці нават сотні мільянаў гадоў, ён часта захавае ўнутры сябе не толькі бурбалкі паветра таго часу, але і нашаскія, фрагменты раслін, пёры птушак і фрагменты скуры дыназаўраў.

Здаўна лічылася, што бурштын вызначаецца супрацьзапаленчым дзеяннем. Вынікі праведзенага даследавання сведчаць аб тым, што перакананне ў эфектыўнасці бурштыну супраць інфекцыі і запалення мае свае падставы. Спецыялісты правялі даследаванні шматлікіх састаў некалькіх дзясяткаў фрагментаў бурштыну, сфарміраваных прыкладна 40 мільянаў гадоў таму са смалы вымерлых бальтыікіх парасонавых п'ястаў.

Падрыхтаваўшы растворы на аснове парашку з дадзеных фрагментаў, эксперты даследавалі іх пры даламозе храматографа. Такім чынам, у парашку былі выяўлены колападобныя малекулы арганічных кіслот, якія могуць мець бактэрыцыдныя ўласцівасці.

Для таго каб пераканана ў наяўнасці гэтых уласцівасцяў, даследчыкі правялі дэзінфекцыю атрыманых экстрактаў на хаваробарных мікраарганізмах. Была ўстаноўлена эфектыўнасць экстракту ў падаўленні жыццяздольнасці залісцатага стафілакока. Акрамя таго, рэчыва аказала ўздзеянне нават на ўстойлівыя да сумасных антыбіётыкаў штэмы.

Навукоўцы паведамілі, што сывадальніцы, якія з'яўляюцца сучаснымі сваякамі бальтыікіх парасонавых п'ястаў, такімі рэчывамі не валодаюць. Разам з тым у гэтых раслінках былі знайдзены падобныя злучэнні, якія, як лічаць навукоўцы, можна выкарыстоўваць для стварэння аналагаў выяўленых выкапнёвых антыбіётыкаў.

Начная фея

У абдымку з гаджэтам

Навукоўцы паведамілі пра ўплыў смартфона на якасць сну

Гаджэт не аказвае на спячачага чалавека небеспечнага ўплыву, аднак здольны значна пагоршыць якасць сну, паведамілі кітайскія навукоўцы.

Па звестках майстра інжынернай фізікі з Кітая Шана Чжыняна, мікрахвалевыя пелі і смартфоны не могуць уплываць на развіццё ў чалавека раку, перадае WeChat.

Электрамагнітнае выпраменьванне, якое выходзіць ад бытавых прыбораў, у прыватнасці, ад сотовых тэлефонаў, аказвае на чалавека ўздзеянне на працягу ўсяго жыцця. Напрыклад, чалавек трапіла пад выпраменьванне падчас праходжання каміютарнай тамарафіі або пры дглядзе багажу ў метро. Аднак асцярожнага яго не варта, указаў Чжынян.

Згодна з дакладам Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, Міжнародная агенцыя па вывучэнні раку і Міжнародная камісія па абароне ад неіаіонізуючага выпраменьвання, гаджэты аказваюць уздзеянне электрамагнітнага выпраменьвання звычайнай інтэнсіўнасці і няма доказаў таго, што іх электрамагнітнае выпраменьванне здольнае справякаваць злаякасныя захворванні, сцвярджае эксперт.

Пры гэтым адзначаецца, што, згодна з даследаваннямі, лепш адмовіцца ад выкарыстання мабільных тэлефонаў за пагадзіны да адыходу да сну — і праз чатыры тыдні якасць сну значна палепшыцца.

Сяргей СТАРЫНАЎ. Фота з адкрытых крыніц.

Важны буфер

Градус праблемы

Агучана рызыка абвальвання шэльфавых ледавікоў

Болы за трасіну плошчы шэльфавых ледавікоў Антарктыкі можа абрынуцца, калі глабальная тэмпература вырастане на чатыры градусы па Цэльсіус, паказала даследаванне навукоўцаў Рэдынскага ўніверсітэта, апублікаванае ў часопісе Geophysical Research Letters.

Пры гэтым аўтары даследавання падкрэсліваюць, што калі ўдасца ўтрымаць павышэнне тэмпературы на ўзроўні матавага паказчыка Парыжскага пагаднення ў два градусы, то плошча, якая падлягае пад рызыку абвальвання, будзе ўдвая меншая.

Для правядзення даследавання навукоўцы выкарыстоўвалі метады мадэлявання рэгіянальнага клімату і пабудавалі прагнознавую мадэль уздзеяння павышанага раставання і сцёку вады на стабільнасць шэльфавых ледавікоў вакол Антарктыды. Падчас эксперымента вынічалася, што пры павышэнні тэмпературы на планеце на чатыры градусы па Цэльсіус да рызыкі дэстабілізацыі будзе схільны 34 працэнты ўсіх шэльфавых ледавікоў Антарктыды.

«Шэльфавыя ледавікі — важныя буферы, якія перашкаджаюць свабоднаму ходу ледавікаў з сушы ў акіян, што выклікае павышэнне ўзроўню мора. Калі тэмпература будзе працягваць расці цыперашымі тэмпамі, мы можам страціць у найбольшай дзесяцігоддзі больш антарктычных шэльфавых ледавікоў, чым калі б там ні было. Атрыманні даныя падкрэсліваюць важнасць абмежавання росту глабальнай тэмпературы, калі мы хочам пазбегнуць найгоршых наступстваў змены клімату», — падкрэсліла адзін з аўтараў даследавання, метэаролаг Эна Гілберт.

Крынічка

1. Выконвайце севазяро: 5-гадовы план на грады з трускалкай. Кусцікі клубніц хутка старэюць і страчваюць ураджайнасць, таму не рэкамендуецца трымаць іх на адным месцы даўжэй за 4-5 гадоў. Ідэальны варыянт — кожны год высаджваць новае ўраджай, а праз пяць гадоў выдаляць яе. Такім чынам у вас з'явіцца піль рознаўзроставае дзелянка: 1-гадовая — новая пасадка трускалкі; 2-гадовая — клубніцы першага года плоданасэння (з невялікім ураджаем); 3-гадовая — пладаносная дзелянка трускалкі; 4-гадовая — другая прадукцыйная дзелянка; 5-гадовая — састарэлая дзелянка трускалкі, якую пасля збору ўраджаю перакопваюць і рыхтуюць пад гародніну.

ПЯЦЬ ПАРАД ПА ВЫРОШЧАННІ ТРУСКАЛКІ

Ураджай. У гэты час ацэнываць кусты трускалкі і адзначаць самыя лепшыя. Не стаскуюцца з імі, узяўшы на кусце трускалку адну яго памерам з курчавыя ялі: калі за адной буйной ягадай на расліне спее жмень «клубнічнага гарэ», значыць, генетычныя задаткі ў расліны невоскрэй і німкім дотрадам ні ад яе, ні ад яе нахаджару ўраджайнасць не даб'ецца. Выбіраць і пазначыць расліны з вялікай колькасцю здаровых і больш-менш аднолькавых па памеры ягад — яны самыя прадукцыйныя, ад іх і толькі ад іх варта браць матэрыял для збору для закладкі наступнай дзелянкі. Калі на «абраных» раслінках пачынаюць з'яўляцца вусы, з укараненнем іх лепш не зацітваць — прамеруванне адаб'ецца на якасці пасадкавага матэрыялу. Выбіраць найбольш магутныя разеткі першага парадку (якія адходзяць ад мацёрніскага куста). З разетак другога і наступнага парадку (якія адходзяць ад іншых даччыных разетак) атрымаюцца больш слабыя кусты. Каб атрымаць максімальны ўраджай, суніцу лепш саджаць у лінію, на добра асветленым участку (нават рухомы цені ад дрэва перашкаджае расліне цёплі і пладаноснасці). Глеба на месцы новай пасадкі павінна адаб'ецца ад садовых суніц (чатыры гады), ад бульбы, таматаў і іншых паспелінавых (мінімум два гады). Звычайна выбараць месцы, якія прыкладна ў сярэдзіне лева-вышляюцца ад сярэзжай фасоні і гароху, рыдзіцы, салаты, цыбулі, часнаку, зялёнага. Прыдатныя палярнікі — буркі і морква, але пажадана, каб гэта былі асобныя гряды, пасаджаных «для летняга спахавання», паколькі ў верані, калі прыбіраюць асноўны ўраджай буркаў і морквы, саджаць трускалку ўжо пазнавата.

2. Падвадзіце ратацыю сарту трускалкі. Атрымаць сартыменты прыходзіць не толькі з цыфранасці: калі з года ў год вы вырошчываеце адны і тыя ж сарты, убудуваць клімат паступова прыстасоўваецца да іх імуннага профілю. Сорт які бы сам «выхоўвае» сваіх нахлываю — больш ці менш шкодныя расы грыбоў, падаць вусу адрозніваць «расколкава» яго абарону.

3. Падвадзіце ратацыю сарту трускалкі. Атрымаць сартыменты прыходзіць не толькі з цыфранасці: калі з года ў год вы вырошчываеце адны і тыя ж сарты, убудуваць клімат паступова прыстасоўваецца да іх імуннага профілю. Сорт які бы сам «выхоўвае» сваіх нахлываю — больш ці менш шкодныя расы грыбоў, падаць вусу адрозніваць «расколкава» яго абарону.

4. Разнакайце трускалку правільна. Новую плантацыю трускалкі звычайна закладваюць часткова набытымі раслінкамі, часткова сваім пасадкавым матэрыялам. Падрыхтоўка расадцы лепш пачынаць падчас збору ўраджаю.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

5. Садовая суніца цёпла, а ягад не прыносіць? У гэтыя праблемы можа быць некалькі прычын. 1. Пацярпелы цэнтр кветкі — рыльце падрыла ад замаразкаў і стала нездольнае да аплоднення. 2. Няма звязкі на асобных кустах, а іншыя пладаноснасць нармальна — пустазельныя сарты. 3. Зв'язка ўсыхае разам з кветкамі і адвальваецца — «папрацаваў» жук-дзяноўнік.

4. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

6. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

7. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

8. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

9. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

10. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

11. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

12. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

13. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

14. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

15. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

16. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

17. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

18. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

19. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

20. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

21. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

22. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

23. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

24. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

25. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

26. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

27. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

28. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

29. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

30. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе ў гады з моцнымі дажджамі падчас цвіцення клубніц або ў мясцовасцях, дзе знаёцца пчолы і м'ялі.

31. Ягад мала і частка з іх драбняцца, чым звычайна — недаходзіць апылення. Гэта будзе